

Актуальні проблеми державного будівництва та місцевого самоврядування, конституційне, адміністративне, інформаційне, фінансове право, конституційний та адміністративний процес.

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ФОНДУ
ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ**

Швагер Ольга Андріївна,

асистент кафедри міжнародного, європейського права
та цивільно-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету

Відповідно до закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» встановлюються правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі - Фонд), порядок виплати Фондом відшкодування за вкладами, а також регулюються відносини між Фондом, банками, Національним банком України, визначаються повноваження та функції Фонду щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків, а отже визначаються правові аспекти діяльності спеціально утвореного суб'єкта, який наділяється функціями гарантування вкладів та виведення неплатоспроможних банків з ринку. В зв'язку з чим потребує з'ясування питання щодо визначення змісту правового статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а саме адміністративно-правового статусу.

Враховуючи мету нашого дослідження пропонуємо визначити поняття та зміст адміністративно-правового статусу як загальної правової категорії.

Так, В. Б. Авер'янов зазначає, що поняття адміністративно-правового статусу охоплює комплекс конкретно визначених суб'єктивних прав і обов'язків, які закріплені за відповідним суб'єктом нормами адміністративного права. Тобто необхідною ознакою набуття особою адміністративно-правового статусу є наявність у неї конкретних суб'єктивних прав і обов'язків, які реалізуються даною особою як в адміністративних правовідносинах, так і поза ними [1, с.194].

М.І. Цуркан вважає, що правовий статус слід розглядати як у широкому розумінні (правовий статус є системою обов'язків, прав, правообмежень, етико-правових вимог, соціального захисту і відповідальності, визначених нормативними актами та гарантованих державою), так і у вузькому розумінні (це система обов'язків, прав і відповідальності, визначених нормативно-правовими актами та гарантованих державою) [2, с. 51].

Д.М. Бахрах визначає, що суб'єкти адміністративного права – це реальні учасники адміністративно-правових відносин, - які, отримавши адміністративно-правовий статус, беруть участь в організації публічного управління (державного та муніципального), безпосередньо в управлінській діяльності, а також в процесі управління (адміністративних процедурах). Однак адміністративно - правовий статус розкривається і у відносинах між органами управління та громадянами, а також іншими суб'єктами права. Відповідно, адміністративно-правовий статус визначається правами, свободами, їх гарантіями, обов'язками, право обмеженнями, певним обсягом відповідальності. Науковець звертає увагу, що суб'єкти адміністративного права можуть реалізувати свій правовий статус в рамках наступних чотирьох блоків у відносинах, що виникають:

- 1) в організаційно – управлінському праві (відносини щодо загальної організації управління в різних галузях та сферах управління);

- 2) в управлінському процесі, тобто в рамках використання управлінських процедур, підготовки та прийняття правових актів управління та застосування інших адміністративно-правових форм та методів;

3) в адміністративному процесі, тобто в системі відносин з приводу забезпечення судового захисту прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб;

4) в адміністративно – деліктному праві, тобто в процесі відносин, що виникають при застосуванні заходів адміністративного примусу уповноваженими органами та посадовими особами до суб'єктів, що порушують правові норми [3, с.125].

На думку деяких науковців, зміст адміністративно-правового статусу особи становить комплекс її прав і обов'язків, закріплених нормами адміністративного права, реалізація яких забезпечується певними гарантіями. Основою цього статусу є адміністративна правоздатність – здатність мати права і виконувати обов'язки адміністративно-правового характеру [1, с. 198].

Інші пропонують виділяти в структурі адміністративно-правового статусу адміністративну правосуб'єктність, права, обов'язки та право-обов'язки. В. В. Зуй вважає, що туди повинні входити обов'язки, права, гарантії діяльності та юридична відповідальність [4, с. 107].

Враховуючи все вище викладене, слід зазначити, що категорія «правовий статус» є центральною у будь - якій науці чи галузі права, в тому числі і в адміністративному праві. Її складність полягає в тому, що відсутня єдність думок щодо її змісту: одні науковці вважають, що правовий статус є сукупністю таких елементів як правосуб'єктність (або виключно правоздатність) певного суб'єкта адміністративних правовідносин, права, свободи та обов'язки; інші доповнюють цей перелік такими елементами як гарантії прав та свобод або гарантії діяльності, адміністративною відповідальністю. При всій сукупності різноманітних думок, єдиним виявляється лише те, що права та обов'язки є обов'язковими елементами правового статусу.

Оскільки, наше дослідження присвячено визначенню адміністративно-правового статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, вважаємо за необхідне зазначити наступне.

Для вирішення завдань поставлених перед нами, пропонуємо вважати Фонд публічно-владним утворенням, тому його правовий статус є поєднанням соціальної та правової компоненти.

Соціальний характер проявляється у меті його створення (захист прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків); завдань поставлених законодавцем перед ним (частина 1 статті 4 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» - основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку); соціальній ролі, що ним виконується, що поєднується із метою його створення.

Правовий зміст статусу Фонду проявляється у належності йому ознак публічного-правового положення в суспільстві (закріплюється у правових нормах – стаття 3 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», що визначає правовий статус Фонду) та здійснення ним публічно-правової діяльності, а також у закріпленні за ним відповідних функцій, завдань, повноважень, форм та методів діяльності.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Т.1. Загальна частина /Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). -К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. – 584 с.
2. Цуркан М.І. Правове регулювання публічної служби в Україні. Особливості судового розгляду спорів: Монографія. – Харків, 2010. – 216 с.

3. Бахрах Д. Н., Россинский Б. В., Старилов Ю. Н. Административное право: Учебник для вузов. — 3-е изд., пересмотр, и доп. — М.: Норма, 2007. — 816 с.
4. Зуй В. В. Адміністративно-правовий статус громадян в Україні / В. В. Зуй // Правова держава Україна: Проблеми, перспективи розвитку: Короткі тези доп. та наук. повід. респ. н-пр. конфер. 9-11 лист. 1995. – Х., 1995. – С. 107–108.

Швагер О.А. Окремі аспекти визначення змісту адміністративно-правового статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб / О.А. Швагер // Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Другої Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 25 квітня 2019 року). Суми, 2019. 170 с. – С. 62-64